

This Question Paper contains 22 printed pages.

Seat No.:

--	--	--	--	--	--	--	--

Sl. No. : 113161

046(GHE)

(March, 2022)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

સૂચનાઓ :

- 1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ પાંચ વિભાગ છે.
- 2) પ્રશ્નની સામે લખેલ અંક ગુણ દર્શાવે છે.
- 3) પ્રશ્નની સૂચના પ્રમાણે જવાબ લખો.
- 4) નવો વિભાગ નવા પાના પર લખવો.

વિભાગ - A

■ નીચે આપેલા પ્રશ્ન 1 થી 20 હેતુલક્ષી પ્રકારના પ્રશ્નો છે. આપેલા ચાર વિકલ્પ (A, B, C, D) પૈકી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ લખો. દરેકનો 1 ગુણ છે. [20]

- 1) અન્ય વ્યક્તિઓ પાસેથી કામ લેવાની કળાને શું કહે છે ?
 - (A) આયોજન
 - (B) સંચાલન
 - (C) દોરવણી
 - (D) સંકલન
- 2) વૈજ્ઞાનિક સંચાલન વિચારધારાના પ્રણેતા કોણ છે ?
 - (A) લ્યુથર ગ્યુલિક
 - (B) ફેડરીક ટેલર
 - (C) હેનરી ફેયોલ
 - (D) પીટર એફ. ડ્રુકર

- 3) આયોજન પ્રક્રિયાનો અંતિમ તબક્કો જણાવો.
- (A) યોજનાનું મૂલ્યાંકન
(B) ચોક્કસ યોજના સ્વીકારવી
(C) યોજનાની ચકાસણી કરવી
(D) વિકલ્પોની વિચારણા
- 4) તળ સપાટીએ હુકમ મેળવનાર વ્યક્તિને શું કહેવાય છે ?
- (A) તાબેદાર
(B) ઉપરી
(C) પ્રોજેક્ટ મેનેજર
(D) અધિકારી
- 5) માનવ સંસાધન સંચાલનનું મુખ્ય કાર્ય કયું છે ?
- (A) વેચાણ - વૃદ્ધિ
(B) ગુણવત્તા અંકુશ
(C) કર્મચારી આયોજન
(D) ઉત્પાદન
- 6) ભરતી પછીનું બીજું કાર્ય કયું છે ?
- (A) બઢતી આપવી
(B) પસંદગી કરવી
(C) તાલીમ આપવી
(D) બદલી કરવી

- 7) પ્રોત્સાહન આપીને અપેક્ષિત ધ્યેય પ્રાપ્ત કરવાની પ્રક્રિયાને શું કહેવાય ?
- (A) અભિપ્રેરણ
(B) નિરીક્ષણ
(C) તાલીમ
(D) માર્ગદર્શન
- 8) તળ સપાટી સંચાલનથી અહેવાલ સ્વરૂપે ઉચ્ચ સપાટી સંચાલન સુધી માહિતી મોકલવાની પ્રક્રિયા એટલે શું ?
- (A) માહિતી સંચાર
(B) માહિતી પ્રેષણ
(C) સંદેશા વ્યવહાર
(D) ટપાલ સેવા
- 9) અંકુશ એ કેવી પ્રક્રિયા નથી ?
- (A) સતત
(B) આંતરિક
(C) જડ
(D) ગતિશીલ
- 10) સંચાલનનું કયું કાર્ય અંકુશના જન્મદાતા તરીકે ઓળખાય છે ?
- (A) વ્યવસ્થાતંત્ર
(B) કર્મચારી વ્યવસ્થા
(C) દોરવણી
(D) આયોજન
- 11) અંકુશ પ્રક્રિયાનો પ્રથમ તબક્કો કયો છે ?
- (A) કામગીરીનું માપન
(B) થયેલ કામગીરીની સ્થાપિત ધોરણો સાથે સરખામણી
(C) સુધારાલક્ષી પગલા
(D) ધોરણોની સ્થાપના

- 12) મૂડી માળખાના કેટલા પ્રકારો છે ?
- (A) બે
(B) ત્રણ
(C) ચાર
(D) પાંચ
- 13) વિદેશી રોકાણ સંસ્થાએ તેની નોંધણી કોની સમક્ષ કરાવવી પડે છે ?
- (A) કંપની રજીસ્ટ્રાર
(B) અદાલત
(C) શેર બજાર
(D) સેબી
- 14) ટ્રેઝરી બિલ ભારત સરકાર વતી કોણ બહાર પાડે છે ?
- (A) સ્ટેટ બેન્ક ઓફ ઈન્ડિયા
(B) રિઝર્વ બેન્ક ઓફ ઈન્ડિયા
(C) સેન્ટ્રલ બેન્ક ઓફ ઈન્ડિયા
(D) નાણાંકિય સંસ્થાઓ
- 15) બજારીય વિભાવનામાં કોણ કેન્દ્ર સ્થાને હોય છે ?
- (A) પેદાશ
(B) ઉત્પાદન
(C) ગ્રાહક
(D) નફો
- 16) બ્રાન્ડિંગનો મુખ્ય ઉદ્દેશ કયો છે ?
- (A) પેદાશ વધુ ટકાઉ બનાવવાનો
(B) પેદાશ કાયદા મુજબ બનાવવાનો
(C) પેદાશની જાહેરાત કરવાનો
(D) હરીફોની પેદાશથી પોતાની પેદાશ અલગ બનાવવાનો

17) ગ્રાહક સુરક્ષાનો કાયદો કયા વર્ષમાં પસાર કરવામાં આવ્યો હતો ?

(A) 1956

(B) 1932

(C) 1986

(D) 2015

18) વાલીપણાનો સિદ્ધાંત કોણે આપ્યો છે ?

(A) જવાહરલાલ નહેરુ

(B) સુભાષચંદ્ર બોઝ

(C) ઈન્દિરા ગાંધી

(D) ગાંધીજી

19) કયા પ્રકારના આયોગમાં સભ્યોની નિમણૂક કેન્દ્ર સરકાર કરે છે ?

(A) જિલ્લા સ્તર

(B) રાજ્ય સ્તર

(C) રાષ્ટ્રીય સ્તર

(D) આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તર

20) દર વર્ષે આંતરરાષ્ટ્રીય ગ્રાહક સુરક્ષા દિવસ ક્યારે ઉજવાય છે ?

(A) 15 માર્ચ

(B) 15 જુલાઈ

(C) 15 ઓગસ્ટ

(D) 15 ડિસેમ્બર

વિભાગ - B

- નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 21 થી 30 સુધીના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ આપો. દરેકનો 1 ગુણ છે.

[10]

- 21) I.I.M. નું વિસ્તૃત રૂપ લખો.
- 22) અંદાજપત્રના પ્રકારો જણાવો.
- 23) અવૈધિક વ્યવસ્થાતંત્ર એટલે શું ?
- 24) ભરતી માટેના કારણો જણાવો.
- 25) નફાભાગ એટલે શું ?
- 26) કાર્યશીલ મૂડી જેમાં રોકાયેલ છે તે મિલકતો ઉપર ઘસારો શા માટે ગણાતો નથી ?
- 27) મુંબઈ શેર બજારની સ્થાપના ક્યારે થઈ ?
- 28) ભારતની પ્રથમ ડિપોઝીટરી કઈ છે ?
- 29) પ્રસિદ્ધિનો અર્થ આપો.
- 30) માથાદીઠ આવકમાં ક્યારે વધારો થઈ શકે ?

વિભાગ - C

- નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 31 થી 47 સુધીના કુલ 17 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 13 પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. દરેકના 2 ગુણ છે.

[26]

- 31) સંચાલનની ઉચ્ચ સપાટીએ કોનો સમાવેશ થાય છે ?
- 32) હુકમની એકવાક્યતાનો સિદ્ધાંત સમજાવો.
- 33) આયોજન ખર્ચાળ છે. શા માટે ?
- 34) વિકેન્દ્રીકરણ ક્યારે શક્ય બને છે ?

- 35) વિકાસ એટલે શું ?
- 36) બૌદ્ધિક કસોટી અને અભિરૂચિ કસોટી દ્વારા શું જાણી શકાય ?
- 37) દોરવણીના તત્ત્વોની યાદી આપો.
- 38) અંકુશ એ ગતિશીલ પ્રક્રિયા છે - કેવી રીતે ?
- 39) ઉત્પાદક ચક્ર એટલે શું ?
- 40) ડિમટિરિયલાઈઝેશન એટલે શું ?
- 41) લેબલિંગના ઉપયોગો જણાવો.
- 42) માલનો સંગ્રહ શા માટે કરવામાં આવે છે ?
- 43) માર્કેટિંગ મિશ્ર એટલે શું ? તેમાં શેનો સમાવેશ થાય છે ?
- 44) ગ્રાહક શોષણ વિશે સમજૂતી આપો.
- 45) જાહેર હિતની અરજી વિશે ટૂંકમાં જણાવો.
- 46) ધંધાકીય પર્યાવરણનાં સામાજિક પરિબલો વિશે જણાવો.
- 47) ઉદારીકરણનો અર્થ સમજાવો.

વિભાગ - D

■ નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 48 થી 59 સુધીના કુલ 12 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 8 પ્રશ્નોના મુદ્દાસર જવાબ આપો. દરેકના 3 ગુણ છે. [24]

- 48) સંચાલનનું મહત્ત્વ જણાવો.
- 49) સંકલનનું મહત્ત્વ જણાવો.
- 50) આધુનિક વિચારધારાઓ વિશે ટૂંકનોંધ લખો.
- 51) કાર્યકારી અને આકસ્મિક યોજના સમજાવો.

- 52) કાર્યાનુસાર વ્યવસ્થાતંત્ર રચના સહિત સમજાવો.
- 53) સત્તા સોંપણીનાં મૂળ તત્ત્વો વિશે સમજાવો.
- 54) તફાવત લખો : તાલીમ અને વિકાસ
- 55) 'આયોજન અને અંકુશ એક જ સિક્કાની બે બાજુઓ છે.' - સમજાવો.
- 56) કાર્યશીલ મૂડીને અસર કરતા છ પરિબળો સમજાવો.
- 57) શેર બજારના કોઈપણ છ કાર્યો સમજાવો.
- 58) સારા વેચાણકર્તાની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.
- 59) ખાનગીકરણની હકારાત્મક અસરો જણાવો.

વિભાગ - E

- નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 60 થી 65 સુધીના કુલ 06 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 4 પ્રશ્નોના વિસ્તારપૂર્વક જવાબ આપો. દરેકના 5 ગુણ છે.

[20

- 60) સંચાલનની વિવિધ સપાટીઓ વચ્ચેના તફાવતના કોઈપણ પાંચ મુદ્દા લખો.
- 61) આયોજનની વ્યાખ્યા આપી તેની પ્રક્રિયા સમજાવો.
- 62) ભરતી એટલે શું ? તેના આંતરિક પ્રાપ્તિસ્થાનો સમજાવો.
- 63) માસ્લોની જરૂરિયાતોનો અગ્રતાક્રમ આકૃતિ સહિત સમજાવો.
- 64) માહિતી સંચારના અવરોધો સમજાવો.
- 65) ગ્રાહક સુરક્ષાના કાયદા મુજબ ગ્રાહકોના અધિકારો સમજાવો.

Seat No.:

--	--	--	--	--	--	--	--

Sl. No. :

046(H)

(March, 2022)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

सूचनाएँ :

- 1) इस प्रश्न पत्र में कुल पाँच विभाग हैं।
- 2) प्रश्नों के दाहिनी ओर अंक दिए गए हैं।
- 3) प्रश्नों के साथ दी गई सूचनाओं के अनुसार ही उत्तर दीजिए।
- 4) नया विभाग नए पन्ने से आरंभ कीजिए।

विभाग -A

नीचे दिए गए प्रश्न 1 से 20 तक हेतुलक्षी प्रकार के प्रश्न हैं। प्रत्येक प्रश्न के लिए दिए गए चार विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर उत्तर लिखिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 1 अंक हैं :

[20]

- 1) अन्य व्यक्तियों से कार्य लेने की कला को क्या कहते हैं?
(A) आयोजन (B) संचालन
(C) मार्गदर्शन (D) संकलन
- 2) वैज्ञानिक संचालन विचारधारा के प्रणेता कौन हैं?
(A) ल्युथर गुलिक (B) फ्रेडरिक टेलर
(C) हेनरी फेयोल (D) पीटर एफ. ड्रकर
- 3) आयोजन प्रक्रिया का अंतिम क्रम बताइए।
(A) योजना का मूल्यांकन (B) निश्चित योजना स्वीकार करना
(C) योजना की जाँच करना (D) विकल्पों पर विचार करना

- 4) निम्न स्तर पर आदेश प्राप्त करने वाले व्यक्ति को क्या कहते हैं?
- (A) अधीनस्थ (B) उच्च
(C) प्रोजेक्ट मैनेजर (D) अधिकारी
- 5) मानव संसाधन संचालन का मुख्य कार्य क्या है?
- (A) विक्रय वृद्धि (B) गुणवत्ता नियंत्रण
(C) कर्मचारी आयोजन (D) उत्पादन
- 6) भर्ती के पश्चात् दूसरा कार्य कौन-सा है?
- (A) पदोन्नति देना (B) चयन करना
(C) प्रशिक्षण देना (D) स्थानान्तरण करना
- 7) प्रोत्साहन देकर अपेक्षित लक्ष्य को प्राप्त करवाने की प्रक्रिया को क्या कहते हैं?
- (A) अभिप्रेरणा (B) निरीक्षण
(C) प्रशिक्षण (D) मार्गदर्शन
- 8) निम्न स्तर संचालन से रिपोर्ट के स्वरूप में उच्च स्तर संचालन तक सूचना भेजने की प्रक्रिया अर्थात् क्या है?
- (A) सूचना संचार (B) सूचना प्रेषण
(C) संदेशा व्यवहार (D) डाक सेवा
- 9) नियंत्रण कैसी प्रक्रिया नहीं है?
- (A) सतत (B) आन्तरिक
(C) जड़ (D) गतिशील
- 10) संचालन का कौन-सा कार्य नियंत्रण के जन्मदाता के रूप में जाना जाता है?
- (A) व्यवस्थातंत्र (B) कर्मचारी व्यवस्था
(C) मार्गदर्शन (D) आयोजन

- 11) नियंत्रण की प्रक्रिया का प्रथम सोपान कौन-सा है?
- (A) कार्य का मापन
 (B) किए गए कार्य की मापदण्डों के साथ तुलना
 (C) सुधारात्मक उपाय
 (D) मापदण्डों की स्थापना
- 12) पूँजी ढाँचे के कितने प्रकार होते हैं?
- (A) दो (B) तीन
 (C) चार (D) पाँच
- 13) विदेशी विनियोग संस्था को उसका पंजीकरण किसके पास करवाना पड़ता है?
- (A) कंपनी रजिस्ट्रार (B) न्यायालय
 (C) शेयर बाजार (D) सेबी
- 14) ट्रेजरी बिल भारत सरकार की तरफ से कौन निकालता है?
- (A) स्टेट बैंक ऑफ इंडिया (B) रिजर्व बैंक ऑफ इंडिया
 (C) सेन्ट्रल बैंक ऑफ इंडिया (D) वित्तीय संस्थाएँ
- 15) बाजारी धारणा में कौन केन्द्र स्थान में होता है?
- (A) उत्पाद (B) उत्पादन
 (C) ग्राहक (D) लाभ
- 16) ब्रान्डिंग का मुख्य उद्देश्य क्या है?
- (A) उत्पाद अधिक टिकाऊ बनाना
 (B) उत्पाद कानून के अनुसार बनाना
 (C) उत्पाद का विज्ञापन करना
 (D) प्रतिस्पर्धी के उत्पाद से अपने उत्पाद को अलग बताना

- 17) ग्राहक सुरक्षा का कानून किस वर्ष में पारित किया गया था?
- (A) 1956 (B) 1932
(C) 1986 (D) 2015
- 18) ट्रस्टीशिप का सिद्धांत किसने दिया था?
- (A) जवाहरलाल नेहरू (B) सुभाषचंद्र बोस
(C) इन्दिरा गाँधी (D) गाँधी जी
- 19) किस प्रकार के आयोग में सदस्यों की नियुक्ति केन्द्र सरकार करती है?
- (A) जिला स्तर (B) राज्य स्तर
(C) राष्ट्रीय स्तर (D) अन्तर्राष्ट्रीय स्तर
- 20) अन्तर्राष्ट्रीय स्तर पर प्रतिवर्ष ग्राहक अधिकार दिवस कब मनाया जाता है?
- (A) 15 मार्च (B) 15 जुलाई
(C) 15 अगस्त (D) 15 दिसम्बर

विभाग -B

- निम्नलिखित प्रश्न क्रमांक 21 से 30 तक के प्रश्नों के एक वाक्य में उत्तर दीजिए।
प्रत्येक प्रश्न के लिए 1 अंक है :

[10]

- 21) I.I.M . का विस्तृत रूप लिखिए।
- 22) अंदाज पत्र के प्रकार बताइए।
- 23) अनौपचारिक व्यवस्थातंत्र अर्थात् क्या ?
- 24) भर्ती के कारण बताइए।
- 25) लाभ भाग अर्थात् क्या?

- 26) जिसमें कार्यशील पूँजी का निवेश हो, उन संपत्तियों में घिसाई की गणना क्यों नहीं होती?
- 27) मुंबई अंश बाजार की स्थापना कब हुई?
- 28) भारत की प्रथम डिपॉजिटरी कौन-सी है?
- 29) प्रचार का अर्थ बताइए।
- 30) प्रतिव्यक्ति आय में कब वृद्धि हो सकती है?

विभाग -C

नीचे दिए गए प्रश्न क्रमांक 31 से 47 तक के प्रश्नों में से किन्हीं 13 प्रश्नों के संक्षेप में उत्तर दीजिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 2 अंक हैं :

[26]

- 31) संचालन के उच्च स्तर में किसका समावेश होता है?
- 32) आदेश की एकरूपता का सिद्धांत बताइए।
- 33) आयोजन खर्चीला है, किसलिए?
- 34) विकेन्द्रीकरण कब संभव होता है?
- 35) विकास अर्थात् क्या?
- 36) बौद्धिक परीक्षा और अभिरुचि परीक्षा द्वारा क्या जाना जा सकता है?
- 37) मार्गदर्शन के तत्त्वों की सूची दीजिए।
- 38) नियंत्रण गतिशील प्रक्रिया है। कैसे?
- 39) उत्पादन चक्र अर्थात् क्या?
- 40) डिमटेरियलाइजेशन अर्थात् क्या?
- 41) लेबलिंग के उपयोग बताइए।

- 42) माल का संग्रह किसलिए किया जाता है?
- 43) मार्केटिंग मिश्र अर्थात् क्या? उसमें किसका समावेश होता है?
- 44) ग्राहक के शोषण के विषय में समझाइए।
- 45) जनहित याचिका के विषय में संक्षेप में समझाइए।
- 46) व्यावसायिक पर्यावरण के सामाजिक तत्त्व के विषय में बताइए।
- 47) उदारीकरण का अर्थ समझाइए।

विभाग -D

- नीचे दिए गए प्रश्न क्रमांक 48 से 59 तक के प्रश्नों में से किन्हीं 8 प्रश्नों के मुद्दासर उत्तर लिखिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 3 अंक हैं :

[24]

- 48) संचालन का महत्त्व बताइए।
- 49) संकलन का महत्त्व बताइए।
- 50) आधुनिक विचारधाराओं पर संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए।
- 51) कार्यकारी और आकस्मिक योजना समझाइए।
- 52) कार्यानुसार व्यवस्थातंत्र रचना सहित समझाइए।
- 53) अधिकार सौंपने के मूलतत्त्वों के विषय में समझाइए।
- 54) अन्तर स्पष्ट कीजिए: प्रशिक्षण और विकास
- 55) 'आयोजन और नियंत्रण एक ही सिक्के के दो पहलू हैं।' समझाइए।
- 56) कार्यशील पूँजी को प्रभावित करने वाले तत्त्वों की जानकारी दीजिए। (कोई छः)
- 57) अंश बाजार के कोई भी छः कार्य समझाइए।
- 58) अच्छे विक्रयकर्ता के लक्षण बताइए।
- 59) निजीकरण के सकारात्मक प्रभाव बताइए।

विभाग - E

नीचे दिए गए प्रश्न क्रमांक 60 से 65 तक के प्रश्नों में से किन्हीं चार प्रश्नों के विस्तारपूर्वक उत्तर दीजिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 5 अंक हैं :

[20]

- 60) संचालन के विविध स्तरों के बीच कोई पाँच अंतर लिखिए।
- 61) आयोजन की व्याख्या देकर इसकी प्रक्रिया समझाइए।
- 62) भर्ती अर्थात् क्या? उसके आन्तरिक प्राप्ति-स्थान समझाइए।
- 63) मास्लो की आवश्यकताओं का अग्रताक्रम आकृति सहित समझाइए।
- 64) सूचना संचार के अवरोध समझाइए।
- 65) ग्राहकों के अधिकार समझाइए।

Seat No.:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Sl. No. :

046(E)

(March, 2022)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

Instructions :

- 1) This question paper contains Five sections.
- 2) Figures to the right side indicate full marks for the questions.
- 3) Answers should be written according to the instructions only.
- 4) Start new section on a new page.

SECTION - A

- Questions from 1 to 20 are multiple choice type questions. Each question contains four options (A, B, C, D). Select the correct one and rewrite. Each question carries 1 mark : [20]

- 1) Art of getting work done from others is known as _____
(A) Planning (B) Management
(C) Directing (D) Co-ordinating
- 2) Who is the promoter of thought of Scientific Management?
(A) Luther Gulick (B) Frederick Taylor
(C) Henry Fayol (D) Peter F. Drucker
- 3) State the last step of planning process.
(A) Evaluation of plan
(B) Selection of best plan
(C) Verification of planning
(D) Determination of alternative

- 4) A person who is at bottom level and receives orders is called?
(A) Subordinate (B) Superior
(C) Project Manager (D) Officer
- 5) The main function of human resource management is _____.
(A) Increase in sales (B) Quality control
(C) Man power planning (D) Production
- 6) _____ is the second step after recruitment.
(A) To give promotion (B) Selection
(C) Training (D) Transfer
- 7) In directing process, by giving _____ objectives are achieved.
(A) Motivation (B) Supervision
(C) Training (D) Guidance
- 8) The process of sending information in the form of report from bottom level to upper level is _____.
(A) Communication (B) Reporting
(C) Correspondence (D) Postal services
- 9) Controlling is not a _____ process.
(A) Continuous (B) Internal
(C) Rigid (D) Dynamic
- 10) Which function of management is known as the father of controlling?
(A) Organization (B) Staffing
(C) Directing (D) Planning

- 11) _____ is the first stage of the controlling process.
- (A) Measuring performance
 - (B) Comparing actual performance against set standards
 - (C) Corrective action
 - (D) Setting standards
- 12) How many types of capital structure are there?
- (A) Two
 - (B) Three
 - (C) Four
 - (D) Five
- 13) With whom has the foreign investment institution get registered?
- (A) Company registrar
 - (B) Court
 - (C) Stock exchange
 - (D) SEBI
- 14) Who issues treasury bills on behalf of Indian Government?
- (A) State Bank of India
 - (B) Reserve Bank of India
 - (C) Central Bank of India
 - (D) Financial Institutions
- 15) In marketing management, _____ is at the centre.
- (A) Product
 - (B) Production
 - (C) Customer
 - (D) Profit

- 16) What is the main objective of branding?
- (A) Making the product more durable
 - (B) Manufacturing the product according to law
 - (C) Advertising the product
 - (D) Differentiating Company's product from the competitors
- 17) When was the consumer protection act passed?
- (A) 1956
 - (B) 1932
 - (C) 1986
 - (D) 2015
- 18) Who has introduced the principles of Trusteeship?
- (A) Jawaharlal Nehru
 - (B) Subhash Chandra Bose
 - (C) Indira Gandhi
 - (D) Gandhiji
- 19) Members of which commission are appointed by the central government?
- (A) District Level
 - (B) State Level
 - (C) National Level
 - (D) International Level
- 20) When is World Consumer Rights Day celebrated every year?
- (A) 15th March
 - (B) 15th July
 - (C) 15th August
 - (D) 15th December

SECTION - B

- Question nos. from 21 to 30 are very short answer type. Answer each of them in about 1 to 10 words. Each question carries 1 mark:

[10]

- 21) Give the full form of IIM.
- 22) State the types of budget.
- 23) What is Informal Organisation?
- 24) State the reasons for recruitment.
- 25) What do you mean by profit-sharing?
- 26) Why depreciation is not charged on the assets in which working capital is invested?
- 27) When was Bombay Stock Exchange established?
- 28) Which is the first depository of India?
- 29) Give the meaning of 'publicity'.
- 30) When can there be an increase in per capital income?

SECTION - C

- Answer Any Thirteen of the following questions from 31 to 47. Each question carries 2 marks:

[26]

- 31) Who are included in the top level management?
- 32) Explain the principle of unity of command.
- 33) "Planning is an expensive process". Why?
- 34) When is Decentralisation possible?

- 35) What is development?
- 36) What can be known through IQ and aptitude tests?
- 37) Give a list of elements of direction.
- 38) 'Controlling is a dynamic process'. Explain.
- 39) What is production cycle?
- 40) What is dematerialisation?
- 41) List out any four advantages of labeling.
- 42) What is the need of 'storage of goods'?
- 43) What is marketing-mix? What it includes?
- 44) Explain about consumers' exploitation.
- 45) Write in brief about Public Interest Litigation (PIL)
- 46) State the social factors affecting business environment.
- 47) Give the meaning of liberalization.

SECTION - D

■ **Answer Any Eight of the following questions from 48 to 59.**

Each question carries 3 marks:

[24]

- 48) Discuss the importance of management.
- 49) Discuss the importance of Co-ordination.
- 50) Write a short note on modern thoughts.
- 51) Explain operational and contingency plans.

- 52) Explain functional organisation with its formation.
- 53) Explain about elements of delegation of authority.
- 54) State the difference between Training and Development.
- 55) 'Planning and controlling are two sides of the same coin'-
Explain
- 56) State the factors affecting working capital.(Any Six)
- 57) Explain any six functions of stock exchange.
- 58) Mention the characteristics of a 'Good Salesman'.
- 59) Write a note on favourable (positive) effects of Privatization on the Indian Economy.

SECTION - E

- **Answer Any Four of the following questions from 60 to 65.
Each question carries 5 marks:**

[20]

- 60) Give difference between level of management. (Any Five points)
- 61) Give the definition of planning and explain its process.
- 62) What is recruitment? Discuss in detail the internal sources of recruitment.
- 63) Explain the Maslow's hierarchy of needs with diagram.
- 64) Explain barriers to effective communication.
- 65) Explain the rights available to consumers as per the Consumer Protection Act.

